

Länsstyrelsen
Norrbotten

Bilaga
Datum
2026-03-13

1 (7)
Diarienummer
20244-2025

Konsekvensutredning rörande föreskrift som reglerar skotertrafik inom del av Gällivare och Kiruna kommuner

Konsekvensutredning enligt förordning (2024:183) om konsekvensutredningar.

1. Beskrivning av problemet och vilken förändring som eftersträvas

Girjas sameby har ansökt om skoterförbud i ett område inom Gällivare och Kiruna kommuner. Ansökan avser ett permanent förbudsområde som ska gälla årligen under perioden 5 maj – 10 juni. Undantag begärs för renskötsel, myndighetsutövning och räddningstjänst.

Enligt ansökan utgör statliga skoterleder gräns för förbudsområdet i den västra och norra delen. Körning längs de allmänna skoterlederna påverkas därmed inte av förbudet. Förbudsområdet gränsar till det statliga regleringsområdet för Kebnekaise i öster och i söder gränsar området till Sjaunja naturreservat tillika regleringsområde för skotertrafik.

Det aktuella området utgör ett sammanhängande funktionellt renskötselområde inom Girjas sameby som används för vårbeta, rast och förflyttning av renhjordar i anslutning till Sjaunja naturreservat. Perioden 5 maj–10 juni sammanfaller med vårflytt, inledning av kalvning och renens återhämtning efter vintern. Under denna period är renens energireserver låga och störningar får särskilt stora konsekvenser. Snöskotertrafik orsakar stress, flyktbeteende, splittring av hjordar och ökad energiförbrukning, vilket direkt påverkar renskötselns genomförande. Syftet med förbudet är att ge betesro och skydda renarna under den kritiska kalvningsperioden, minska skador på känsliga betesmarker och markförhållanden och att säkerställa en hållbar renskötsel.

2. Konsekvenser som bedöms uppstå om ingen åtgärd vidtas

Rennäring

Perioden 5 maj–10 juni sammanfaller med vårflytt, inledning av kalvning och renens återhämtning efter vintern. Under denna period är renens energireserver låga och störningar som uppkommer får särskilt stora konsekvenser. Terrängen i förbudsområdet är därutöver kuperad och präglas av sjösystem och trånga passager, vilket begränsar renarnas möjligheter att undvika störningar.

Skoterkörning i renskötselområdet under denna period kan få följande effekter:

- En dräktig vaja kan kasta kalven hon bär på om hon utsätts för störningar.
- Vajorna är redan svaga efter vintern, samtidigt som de är dräktiga eller ger di. Det krävs därför ro för återhämtning och god betestillgång så att vajan klarar av att producera mjölk till kalven.
- Renarna kan på grund av svåra vinterbetesförhållanden vara i dålig kondition. De behöver då få betesro för att kunna överleva tills betet blir tillgängligt. Även en liten störning av exempelvis skotertrafik kan göra att renar som är i dålig kondition dör eller tappar sin kalv på grund av utmattning.
- Vårflyttningen kan vara både lång och ansträngande för renen. Den behöver längre tid för återhämtning då den kommer fram till kalvfjället. Det är viktigt att renarna inte skingras i samband med vårflyttningen.
- Renarna blir mer vaksamma när de påverkas av störningar, vilket kan leda till att de betar i mindre utsträckning samtidigt som energibehovet ökar på grund av ökad aktivitet hos djuret. Renar som utsätts för störningar kan vandra miltals innan de åter stannar för att beta. Det gör att de slösar med sina energiresurser, vilket medför att andelen renar som överlever minskar.
- Ökad skotertrafik och mänsklig aktivitet i renskötselområdet innebär merarbete och ekonomiska förluster för den enskilde renskötaren, vilket i sin tur drabbar rennäringen i stort.

Övriga

Att inte införa några regleringar skulle inte innebära några konsekvenser för de flesta andra näringar. Friluftslivet och övrigt djurliv kan påverkas negativt av att ett förbudsområde inte införs.

3. De olika alternativ som finns för att uppnå förändringen och de fördelar respektive nackdelar som bedöms finnas med dessa

1. Att besluta om föreskrifter som permanent reglerar skoterkörningen i området.
2. Att besluta om föreskrifter som tillfälligt reglerar skoterkörningen i området för ett år alternativt för flera år.

4. Det alternativ som bedöms lämpligast och av vilka skäl

Bedömningen är att alternativ 2 är lämpligast, att besluta om en tillfällig föreskrift som reglerar skoterkörning med undantag enligt 1 § terrängkörningsförordningen (1978:594). Bedömningen är att det är mer lämpligt att besluta om ett tillfälligt förbud än att besluta om ett permanent förbud samt att det är mer lämpligt att besluta om ett flerårigt förbud än att besluta om ett tillfälligt förbudsområde för ett år. Det är även lämpligt att besluta om undantag för körning i samband med yrkesutövning samt för körning till skydd för människors liv och hälsa, enligt 1 § första stycket punkt 1-3 och 1 § andra stycket punkt 3-4 terrängkörningsförordningen (1978:594).

För att begränsa störning från skotertrafik under en känslig period för renarna och begränsa konsekvenserna på renskötseln, behövs en reglering av skotertrafiken i området under del av året. Området utgör kalvningsland och ansökan gäller en tidsperiod som sammanfaller med vårflytt, inledning av kalvning och renens återhämtning efter vintern.

Förbudsområdet avgränsas av statlig skoterled i den västra och norra delen, således berörs inte körning längs skoterlederna av förbudet. I och med att förbudsområdet inte omfattar statliga skoterleder utestängs varken näringsliv, turism eller ortsbefolkning från fjällvärlden på grund av en beviljad ansökan. Inga ytterligare allmänna skoterleder går genom förbudsområdet. Bedömningen är att de befintliga skoterlederna uppfyller behovet för det rörliga

friluftslivet och för turistverksamhet i området under den begränsade tidsperioden 5 maj – 10 juni.

Samebyn använder området aktivt varje år för renbete och kalvning och uppger att det inte finns några likvärdiga alternativa områden som kan ersätta det aktuella området. Det är därav motiverat med ett mer långsiktigt förbud än ett tillfälligt förbud för ett år. De negativa konsekvenserna för näringsliv, turism och ortsbefolkning bedöms inte bli större till följd av ett flerårigt förbud jämfört med konsekvenserna av ett förbud för ett år.

Dock kan exempelvis klimatförändringar på sikt förändra förutsättningar och förhållanden för renskötselns bedrivande i området. Ett permanent förbud kan på sikt bli oändamålsenligt och kan komma att inskränka skotertrafiken mer än nödvändigt. Bedömningen är att ett förbud som sträcker sig över tre år är lämpligt för att ge möjlighet att utvärdera beslutets konsekvenser samt att möjliggöra en revidering av förbudsområdet i en eventuell ny ansökan.

5. Analys om det beslut som avses att fattas

5.1 Beskrivning och beräkning av beslutets kostnader

Kostnader utgörs främst av administrativa kostnader hos Länsstyrelser, berörda kommuner och samebyn.

5.2 Beskrivning och beräkning av andra konsekvenser

Utöver rennäringen berör en reglering av skotertrafiken de som använder snöskoter inom området. Det kan vara besöksnäring, ortsbor och övriga som använder området för turistverksamhet, rekreation och friluftsliv.

Besöksnäring

Förslaget kan beröra besöksnäringen i de fall företagens verksamhet är beroende av att kunna röra sig med skoter utanför föreslagna skoterleder inom förbudsområdena. Det kan till exempel beröra skoteruthyrning, guidade turer med skoter, boendeanläggningar, försäljning av bensin och livsmedel etc.

Ortsbor/friluftsliv

För de personer som bor i fjällkommunerna utgör möjligheten att nyttja fjällområdet under vårvintern en viktig del av

boendekvaliteten. För många är vårvintern den viktigaste tiden på året för friluftsliv och rekreation. Snöskotern används som transportmedel till friluftaktiviteter som fiske, skidåkning, vintertältning mm. För många är även själva skoterkörningen som sådan ett stort fritidsintresse. Tillfälliga skoterförbud i de aktuella områdena skulle kunna innebära en tillfälligt sämre upplevd livskvalitet för orsbor. Tillgängligheten till fjällområdet för de som har begränsad förmåga att ta sig fram i terräng skulle kunna minska.

Friluftslivet skulle tillfälligt kunna gynnas av ett förbudsområde eftersom ostördhet och tystnad är viktigt för många människor som vistas i naturen, och eftersom många söker sig till fjällen just för att uppleva bullerfria miljöer.

Innehavare av särskild rätt

Girjas sameby äger fiskerätten inom området. Sjöar väster om statliga skoterleden omfattas inte av förbudsområdet. För att inte orsaka olägenhet för fiskekortsinnehavare har samebyn möjlighet att inte upplåta fiske inom den ansökta förbudstiden.

5.3 Åtgärder som har vidtagits för att beslutet inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt för att uppnå dess syfte

Eftersom statliga skoterleder hålls öppna under förbudstiden bedöms förbudsområdet inte inskränka mer än nödvändigt på körning som är till nytta för besöksnäringen och ortsbefolkningen.

Beslutade undantag från föreskriften säkerställer att nödvändig körning, som följer av yrkesutövning och körning till skydd för människors liv och hälsa, kan fortgå inom området.

Undantag från förbjuden körning 5-10 maj

- statliga och kommunala tjänstemän i tjänsteärende
- läkare, distriktssköterskor, barnmorskor eller veterinärer i yrkesutövning
- fjällräddningen samt vid räddningstjänst av statliga brandkårer eller kommunal organisation för räddningstjänst
- transport av sjuka personer till läkare eller sjukvårdsanstalt eller i andra jämförbara trängande fall

- underhåll av renskötselanläggningar och för arbete med renskötsel

Det vill säga personer som avses i 1 § första stycket punkt 1-3 och 1 § andra stycket punkt 3-4 terrängkörningsförordningen (1978:594).

5.4 Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Det finns behov av informationsinsatser för att berörda organisationer, företag, ortsbefolkning och besökare som rör sig i området ska känna till var skoterkörning är tillåten och inte under förbudstiden.

Förbudsområdet angränsar till befintliga statliga skoterleder i norr och väster, till angränsande sameby och Sjaunja naturreservat i söder och det statliga regleringsområdet för Kebnekaise i öster. Att förbudsområdets avgränsning följer tydliga gränser på kartunderlag och i terrängen underlättar kommunikationen kring var det är tillåtet och var det är förbjudet att framföra skoter under förbudstiden.

5.5 Beskrivning av hur och när konsekvenserna av förslaget eller beslutet kan utvärderas.

En utvärdering av konsekvenserna av beslutet kan genomföras innan giltighetstiden går ut. Utvärderingen kan utgöra underlag inför en eventuell förnyad ansökan.

6. Bedömning av om beslutet överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Föreskrifterna bedöms inte påverka Sveriges skyldigheter med anledning av anslutningen till Europeiska unionen.

7. Uppgifter om de bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

Enligt 3 § terrängkörningslagen (1975:1313) och 16 § terrängkörningsförordningen (1978-594) får Länsstyrelsen meddela föreskrifter om förbud eller begränsningar för körning i terräng med motordrivet fordon inom visst område om körningen kan medföra

olägenhet från naturvårdssynpunkt eller annan allmän synpunkt. Sådana föreskrifter får endast avse områden som omfattar mer än en kommun och får inte innebära något onödigt hinder för körning som är till nytta för Ortsbefolkningen eller som behövs för yrkesutövning eller annat nyttigt ändamål.

Enligt Naturvårdsverkets allmänna råd till terrängkörningslagen (NFS 2005:1) och terrängkörningsförordningen bör med olägenhet från naturvårdssynpunkt eller annan allmän synpunkt avses bl.a. negativ påverkan på mark, vegetation, djurliv, friluftsliv, rennäring eller annat allmänt intresse. Föreskrifter för ett visst område kan ange att terrängkörning endast får ske efter vissa angivna leder eller endast viss tid på dygnet. Föreskrifter kan ange förbud mot terrängkörning.